

Utrikesdepartementet
ud.remissvar@regeringskansliet.se

Promemorian Myndigheten för utrikes underrättelser

UD2026/02550

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden.

Yttrandet avser därför enbart förslagen på ändringar i lagen (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet samt lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, LUFSS.

3.2.1 Samma rättsliga ramverk som för Must

I promemorian konstateras att den nya civila myndigheten ska ta över vissa uppgifter och förmågor från nuvarande Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must, som är en del av den militära myndigheten Försvarsmakten. Av det skälet lämnas förslaget att Myndigheten för utrikes underrättelser i relevanta delar bör ges motsvarande rättsliga förutsättningar som Försvarsmakten.

Eftersom Must är en del av Försvarsmakten omnämns inte Must i de två aktuella paragraferna om undantag vid offentliga upphandlingar, utan där nämns enbart Försvarsmakten som har en mycket bredare verksamhet än Must.

Konkurrensverket konstaterar att upphandlingar inom försvars- och säkerhetsområdet ofta handlar om stora och komplexa kontrakt där allmänhetens insyn är begränsad av säkerhetsskäl. På grund av dessa upphandlingars känsliga karaktär och särskilda behov finns ett särskilt regelverk som i flera avseenden skiljer sig från reglerna för annan offentlig upphandling. När Försvarsmakten och Försvarsmaterielverket gör upphandlingar tillämpas därför i regel lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, LUFSS. Men vissa avtal kan undantas från lagens tillämpning.

Som närmare anges nedan har Konkurrensverket inga invändningar mot bedömningen att den nya myndigheten bör ha möjlighet att tillämpa undantagen i 1 kap. 9 § LUFSS och i 6 § lagen (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet. De nu aktuella undantagen utmärker sig på så sätt att tillämpningen är avgränsad genom att det inte enbart är reglerat när undantaget får användas utan även vilka myndigheter som får använda det. Konkurrensverket konstaterar att det även finns andra undantag, där det i författningen inte anges vem som får använda det, som kan vara tillämpliga när Myndigheten för utrikes underrättelser ska tilldela ett kontrakt.

1.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet

Konkurrensverket har inget att invända mot förslaget på ändring av 6 § lagen (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet.

1.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

Konkurrensverket har inget att invända mot förslaget att Myndigheten för utrikesunderrättelser får möjlighet att tillämpa undantaget i 1 kap. 9 § lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, LUFSS.

I promemorian framgår inte om det gjorts en avvägning av vilken beloppsgräns i 1 kap. 9 § LUFSS som är relevant för Myndigheten för utrikes underrättelser. Konkurrensverket kan inte bedöma om den nya myndigheten har samma behov avseende inköp av vapen, ammunition och krigsmateriel för militärt bruk som Försvarsmakten och Försvarets materielverk har eller om den nya myndighetens behov beloppsmässigt ligger närmare Försvarets radioanstalt, för vilken det anges ett lägre värde enligt bestämmelsens tredje stycke. Konkurrensverket tar därför inte ställning i frågan om Myndigheten för utrikes underrättelser bör omfattas av 1 kap. 9 § andra stycket LUFSS eller om det vore mer ändamålsenligt att jämställa den nya myndighetens behov med exempelvis Försvarets radioanstalt i bestämmelsens tredje stycke, eller ange ett annat lämpligt värde under vilket den nya myndighetens upphandlingar ska omfattas av det aktuella undantaget. För den fortsatta beredningen vill Konkurrensverket framföra att det är viktigt att beloppsgränsen bestäms utifrån en avvägning mellan å ena sidan de säkerhetsintressen som myndigheten behöver beakta och å andra sidan riskerna för korruption¹, fördelarna med konkurrens och effektiva inköp till nytta för det offentliga samt de möjligheter som finns genom de förfaranden för tilldelning av kontrakt som finns i LUFSS.

¹ För mer information om risken för korruption kopplat till försvars- och säkerhetsområdet, se Europeiska kommissionen (2024), *High-risk areas of corruption in the EU: A mapping and in-depth analysis*, s. 88 ff.

Konkurrensverket vill i sammanhanget också framföra följande om det aktuella undantagets tillämpningsområde.

Artikel 346.1 b EUF-fördraget² anger att medlemsstaterna får vidta åtgärder för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen vid tillverkning och handel med vapen, ammunition och krigsmateriel för militärt bruk, inte civilt bruk. En sådan åtgärd är det undantag som har införts i 1 kap. 9 § LUFSS. Enligt EU-rätten ska undantaget tolkas restriktivt. Vid tillämpningen av 1 kap. 9 § LUFSS innebär det att det som anskaffas måste omfattas av artikel 346.1 b. Den lista som anges i artikel 346.3 har inte uppdaterats men vägledning om vad som i dag omfattas kan hämtas från skäl 10 i LUFSS-direktivet³ och från avsnittet *a) Krigsmateriel som finns angiven i bilagan till direktiv 2009/43/EG* i den uppdaterade bilagan⁴ till förordningen (1992:1303) om krigsmateriel. Dessutom måste åtgärden att genomföra anskaffningen genom en direkttilldelning av kontraktet i stället för en upphandling enligt LUFSS vara nödvändig för att skydda Sveriges väsentliga säkerhetsintressen.

Huruvida det finns inköp som den civila myndigheten behöver göra vilka omfattas av undantaget i artikel 346.1 b EUF-fördraget kan Konkurrensverket inte ta ställning till inom ramen för ett remissyttrande. Detsamma gäller när och i så fall vilka andra undantag som kan vara tillämpliga vid inköp som myndigheten behöver göra. Frågan om ett undantag är tillämpligt vid tilldelningen av ett specifikt kontrakt behöver bedömas av den upphandlande myndigheten utifrån förutsättningarna vid det aktuella inköpet. Det är viktigt att den nya myndighetens inköpsorganisation får en adekvat resurssättning, inte minst för att hantera de komplexa frågeställningar som kommer uppstå.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit rådet Karin Morild.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Marie Östman

² Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG.

⁴ Nuvarande uppdatering är SFS 2025:313, publicerad 6 maj 2025.